

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

Datum
2025-08-25

1 (5)

Diarienummer
8395-2025

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Länsstyrelsen yttrande över betänkandet "En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem"

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Norrbottens län ställer sig positiva till sanktionsväxling och övriga förslag i utredningen. Dock vill länsstyrelsen trycka på att utan en utredd MSA omarbetning är det svårt att ta ställning till helhetsbild och konsekvenserna.

Länsstyrelsen anser i huvudsak följande:

- Länsstyrelsen ser positivt på sanktionsväxlingen, men anser att det kräver en ökad resursfördelning till Länsstyrelser och kommuner i form av tillsynsmyndigheter.
- De tidigare förslag som lämnats i olika regeringsuppdrag bör implementeras. Detta kan ske utan ökade resursanslag då länsstyrelserna redan har utrett klampning för avfallstransporter, stoppmöjligheter för inspektörer samt a-skytt för fordon. Länsstyrelsen och andra tillsynsmyndigheten behöver praktiska verktyg för att tackla avfallsbrottslighet, speciellt i de norra delarna av landet där myndighetsnärvaron i regionen är begränsad.
- Länsstyrelsen ställer sig positiv till en vandelsprövning för verksamheter och samverkan mellan myndigheter. I samband med detta behöver Länsstyrelsen bli utpekade som en brottsbekämpande myndighet för enklare och säkrare informationsutbyte med andra myndigheter.

- Vandelprovningen kan ha en positiv påverkan för att minska risken för oseriösa aktörer inom området, men denna provning måste vara objektiv och proportionerlig.
- Länsstyrelsen ställer sig positiv till att kunna ta över känsliga ärenden från kommunerna.
- Länsstyrelsen vill göra ett tillägg, till den nya formuleringen av 29 Kap. 4 2. a, med tillägget "hanterar en vara". Detta tillägg genomförs för att komma bort från problem med avfallsdefinitionen.
- Länsstyrelsen vill förtydliga lydelsen "inom den Europeiska unionen", till "inom eller genom den Europeiska unionen" i 29 Kap. 4a 2.
- En ny miljöstraffsavgiftsförordning bör omfatta adaptiva miljöstraffsavgifter för att kunna uppnå sitt avskräckande syfte. En statisk avgift åstadkommer inte alltid detta.
- Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget om att ta fram årliga lägesbilder för det brottsförebyggande arbetet och att lägesbilden är ett underlag för det lokala brottsförebyggande arbetet.
- Länsstyrelsen anser att straffsavgifter för anmälningspliktiga och tillståndspliktiga vattenverksamheter är positivt eftersom det skapar mer likformighet i lagstiftningen.

Yttrande

En ökad miljöstraffsväxling kommer underlätta för Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten, men medföra ett ökat arbete för Länsstyrelserna och andra tillsynsmyndigheter. Länsstyrelsen ser att det är nödvändigt med ett ökat anslag i och med det utökade uppdraget för att inte andra delar av verksamheten ska drabbas negativt. I Norrbotten blir det extra tydligt i samband med de ökade riskerna kring miljöbrott kopplat till ökade aktiviteter såsom grön omställning och annan verksamhet i länet.

I betänkandet anges att förslagen med straffsväxling inte kommer att ge en ökad arbetsbelastning eller kostnad för

Länsstyrelserna (eller kommunerna), utan kan ske via omprioriteringar. Länsstyrelsen anser att detta inte stämmer. Det finns vissa arbetsuppgifter där omprioritering kan vara lösningen men då det blir en ökad arbetsbelastning och myndigheten är pressad på resurser redan idag, ser Länsstyrelsen att omprioritering inte kommer lösa allt. Detta aktualiseras speciellt när det gäller en framtida lägesbild, då det inte finns utformade miljö sanktionsavgifter att ta ställning till.

Länsstyrelsen anser att driva igenom en sanktionsväxling med omvänd bevisbörda inte kommer leda till samma friktion i systemet, där mängden nedlagda ärenden hos Åklagarmyndigheten ofta är kopplat till bevisbördan. Länsstyrelsen menar dock att sanktionsavgifterna i många fall är för låga och därför inte når upp till kravet "avskräckande", vilket är dess huvudsyfte. Det leder till att myndigheterna riskera att avkriminalisera brott, för att sedan lägga över dessa i miljö sanktionsavgifter som inte är avskräckande och då motarbeta syftet. Ett sätt att komma åt denna brist är att arbeta med adaptiva miljö sanktionsavgifter. Det innebär att sanktionsavgifterna varierar i storlek baserat på en mängd faktorer. Denna typ av avgifter hade varit att föredra då den som ställer upp kriterier, vilka inkluderar omfattning av överträdelsen och storlek verksamheten.

Länsstyrelsen efterfrågar de förslag som lämnats kopplat till arbetet med illegala avfallstransport och GRÖT-arbetet i tidigare regeringsuppdrag. Där har exempelvis klamning, stoppmöjligheter och A-skylt förordats. Länsstyrelsen anser att tillgång till praktiska verktyg är viktigt, speciellt för de nordliga länen med långa avstånd och där antalet myndighetspersoner hos kontrollerande myndigheter såsom Polismyndighet, Tullverket och Kustbevakningen är få.

Länsstyrelsen ser positivt på att det fortsätter att finnas straffbestämmelser för överträdelser som är kopplat till GRÖT. Länsstyrelsen stöder även förslaget att kommuner ska kunna lämna över enskilda ärenden till Länsstyrelserna i samförstånd, vid exempelvis känsliga lokala ärenden eller ärenden med annan typ av problematik.

Länsstyrelsen anser vidare att det behövs ett tydliggörande för transit trafik i straffbestämmelserna 29 Kap. 4a 2. Länsstyrelsen anser att möjligheten för olika myndigheter och åklagare att tolka lydelsen "inom den Europeiska unionen" ska tas bort. Detta då det råder otydlighet om lydelsens mening vilket öppnar upp för olika

tolkningar. För vissa betyder den att transporten aldrig passerar en gräns till tredje land och enbart transporteras inom unionen medan en annan tolkning är att det gäller transporter inom unionen eller via transitering genom unionen. Länsstyrelsen föreslår att ändra lydelsen i 29 Kap. 4a 2. till "inom eller genom den Europeiska unionen" transporterar avfall. Skälet till förslaget på ändring är tydliggöra att det finns straffbestämmelser för transiteringar som sker utanför unionen och genom unionen till utanför unionen. Vilket är syftet med lagstiftningen i EG 1013/2006.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att det tydliggörs viktigheten av att miljöskydd gäller både för exporter och import till och från EU. Miljöskydd och spårbarhet krävs för bägge typerna av avfallsströmmar för att åstadkomma det lagstiftning syftar till.

Ändring i 29 Kap. 4 2. A:

Nuvarande lydelse: förvarar ett ämne eller hanterar avfall på ett sätt som typiskt sett eller i det enskilda fallet kan medföra

- a) en förorening som är skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har ringa betydelse, eller
- b) någon annan betydande olägenhet i miljön,

Förslag på ny lydelse: förvarar ett ämne eller hanterar en vara eller ett avfall på ett sätt som typiskt sett eller i det enskilda fallet kan medföra

Länsstyrelsen vill ändra lydelsen för att säkerställa att klassificeringsfrågan ej är ett hinder.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till vandelsprovningen, men vill understryka komplexiteten ur rättssäkerhetssynpunkt. Vandelsprovning kan vara lämplig där alla andra möjligheter till att uppnå önskat resultat har uttömts. Om en vandelsprovning genomförs måste utbildning ske mellan myndigheterna för att effektivisera samarbetet. En vandelsprovning kommer leda till ökad arbetsbelastning hos den prövande myndigheten då den innefattar kommunikation mellan myndigheter samt delning av handlingar, vilket tar tid och resurser. Länsstyrelsen behöver också inkluderas som en brottsbekämpande myndighet för att kunna dela information för en sådan provning.

Länsstyrelsen i Norrbotten stödjer utredningens förslag om att ta fram årliga lägesbilder för det brottsförebyggande arbetet samt att lägesbilden verkar som ett underlag för det lokala brottsförebyggande arbetet. Det gäller särskilt för små kommuner som ofta har knappa resurser för tillsyn. Bakgrunden är att den växande organiserade brottsligheten ser miljöbrott som en källa till vinst, vilket kan leda till ökning av denna typ av brottslighet. Länsstyrelsen vill också betona vikten av att miljöbrottsligheten integreras i det lokala och regionala brottsförebyggande arbetet. Risken är annars stor att miljöbrotten blir osynliggjorda i förhållande till exempelvis arbetslivskriminalitet och välfärdsbrott.

Vattenverksamheter omfattas inte av miljösanktionsavgifter i nuvarande bestämmelser men enligt utredningens förslag kommer särskilda punkter läggas till med sanktionsavgifter för anmälningspliktiga och tillståndspliktiga vattenverksamheter. Länsstyrelsen anser att detta är ett bra förslag då det skapar mer likformighet i lagstiftningen, jämfört med nuvarande bestämmelser där vattenverksamheter inte inkluderas. Länsstyrelsen har i nuläget ingen uppfattning om hur mycket mer resurser detta skulle kunna komma att ta i anspråk.

De som medverkat i yttrandet

Yttrandet har lämnats av landshövding Lotta Finstorp med Jonas Lundin som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Sabina Hoppe medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.